BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE

Új sorozat, XVI. évfolyam, 4. (121.) szám **Bécs, 2021. április**

DEÁK FERENC HÚSVÉTI CIKKE A *PESTI NAPLÓ*BAN
Pest, 1865. április 16.

Kedves Olvasóink! Mai kollektív történelmi tudatunk naptárában a március, a június, illetve az októberi hónapok jutnak uralkodó szerephez – méltán. Az alábbiakban az április hónap fontosságára szeretnék rávilágítani. Be kell látnunk, hogy a történelmi emlékezet szeszélyes, akárcsak a megnevezett hónap időjárása: hatásában nemzetünkre nézve sokáig tartó, hosszú távon kedvező változást hozó fontos esemény maradt viszonylag ismeretlen az emlékezők széles rétegei számára. Az alábbiakban - valamelyest lerövidítve - közöljük Deák Ferenc hajdanában méltán híres Húsvéti, áprilisi cikkét, mely, ha nem is tekinthető az osztrák-magyar kiegyezés programjának, de beillik az erre a törekvésre vonatkozó szándéknyilatkozatnak. kz

MÉG NEHÁNY SZÓ A „BOTSCHAFTER”-NEK APRIL 9-I CIKKÉRE

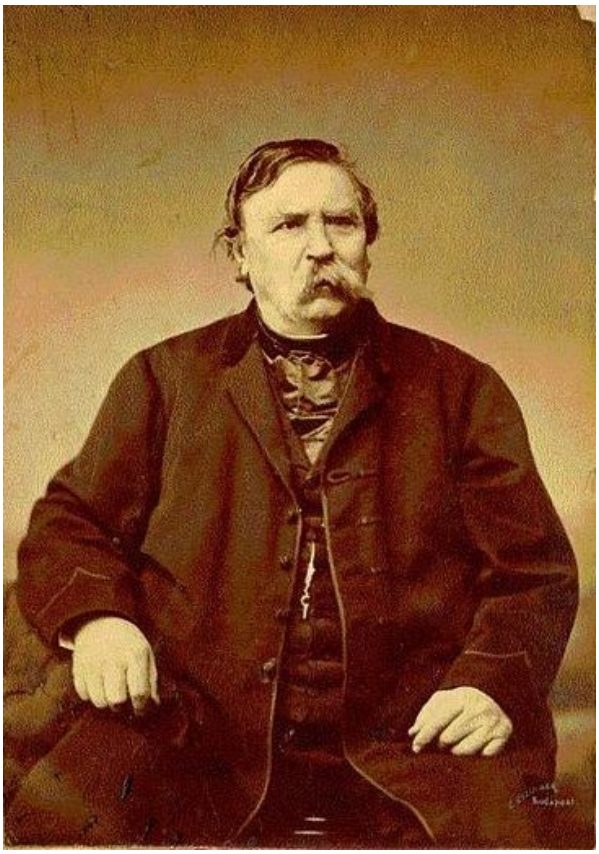

Azt mondja többek között a „Botschafter” [*1862–1865 között megjelenő osztrák–német liberális napilap, Schmerling politikai irányvonalának támogatója*] april 9-i számában, hogy a „magyar történelmen egy elkülönző vágy vonul végig (Sonder-Zug), mely nemzedékről nemzedékre száll, s ma éppoly elevenen él, mint száz évvel ezelőtt”.

Ha ezen elkülönző vágy alatt a „Botschafter” azt érti, hogy a magyar nemzet mindig hűen ragaszkodott saját alkotmányos önállásához, s mindig határozott ellenszenvvel viseltetett a hatalomnak s még inkább a hatalom némely kezelőinek azon törekvései ellen, melyek Magyarország alkotmányának mellőzésére, sőt megsemmisítésére s némileg az ország beolvasztására voltak irányozva, nincs okunk ellentmondani a „Botschafter” idézett sorainak; mert azon hű ragaszkodás s a beolvasztás elleni határozott ellenszenv csakugyan nemzedékről nemzedékre szállt a magyarnál, s ma éppoly elevenen él, mint száz évvel ezelőtt, és ha a mindenható kegyelme tőlünk el nem fordul, élni fog még századok múlva is.

De ha a „Botschafter” az idézett sorokban oly elkülönző vágyat kívánt érteni, mely a végelszakadási törekvést foglalja magában, akkor kénytelenek vagyunk nehány szóval válaszolni állítására.

Ha mutatkozott a magyar történelemben időnként ilyen vágy, sőt valóságos törekvés, mi szülte azt, s mi emelte magasabb fokra? Maga felel e kérdésre a „Botschafter”, midőn elmondja, hogy Magyarország törvényei és alkotmánya gyakran megsértettek a hatalom, vagyis inkább annak kezelői által.

Valamely komoly megfontolás után kötött kapcsolatnak megszakasztására egy egész nemzetnél csak a legnagyobb fokra emelkedett közelégületlenség szülhet vágyat és törekvést, s még ez is csak akkor, ha a dolog jobbra fordultának minden reménye elenyészett (…). Több szomorú korszakot lehetne idéznünk e részben a magyar történelemből bizonyságául annak, hogy az elégületlenségnek s a bizalom megrendítésének nem a

magyar nemzet volt az oka. És midőn évek hosszú során keresztül a magyar alkotmány ellen intézett megtámadások egymást érték, midőn azoknak természetes következése, a fokonként növekedő keserűség már-már tetőpontját érte, mi volt az, mi a bajt megorvosolta, a felizgatott kedélyeket megnyugtatta, s a megrendített bizalmat ismét helyreállította? Talán azon osztrák államférfiak változtatták meg nézeteiket, s a tapasztaláson okulva jobb tanácsot adtak a fejedelemnek? Nem. Ez nem történt, vagy legalább a történelem bizonyítása szerint ritkán történt. Mindig a fejedelmek voltak azok, kik mélyebb belátással és szigorúbb lelkiismeretességgel a magyar alkotmány ellen intézett rendeleteket visszavették, a sértett törvényeket helyreállították, s a nemzet bizalmát és reményét ismét felélesztették. … De nem hiányoztak államférfiak, kik azon egyesek tetteit alkalmul és ürügyül használták az egész nemzet ellen intézett szigorú és alkotmányellenes lépésekre. S midőn az ebből származott keserűség mindinkább növekedett, I. Leopold maga volt az, ki az alkotmány elleni rendeleteket megszüntette, s az 1681-i országgyűlésen ismét teljesen és sértetlenül visszaállította a magyar alkotmányt.

Nem is maradt el ezen igazságos lépésnek jótékony következése: az ismét helyreállott bizalom és ragaszkodás, melynek eredménye lőn hat év múlva, hogy a nemzet az 1687-i országgyűlésen egész készséggel törvényt alkotott, mely a fejedelem kívánsága szerint megállapította a Habsburg-ház fiágának trónöröklési jogára nézve az elsőszülöttséget. Tette ezt a nemzet saját javáért is; de kétségtelen az, hogy ha a bizalom 1681-ben helyre nem állíttatik, ily törvényt az ország önkényt nem alkotott volna.

A XVIII. század elején véres belháború folyt Magyarországban, mely belháborúnak oka vagy legalább előmozdítója volt nagy részben az osztrák államférfiaknak a magyar alkotmány ellen intézett újabb törekvése. A szatmári békekötés [*A Rákóczi-felkelést lezáró 1711. április 29-én kelt béke.*] vetett véget ezen belháborúnak, azon békekötés, mely az ország alkotmányos szabadságát újabban ismét biztosította. És e békekötés után tizenkét esztendővel a magyar nemzet önkényt, szabad akaratból átruházta a trónöröklési jogot a Habsburg-ház nőágára, mi valóságos jele annak, hogy a bizalom és ragaszkodás a nemzet és az uralkodóház között ismét helyreállott. Mert ha a szatmári béke nem úgy köttetik, ha az ország alkotmánya teljesen helyre nem állíttatik, a meg nem nyugtatott és bizalmát vesztett nemzet aligha hozzájárult volna a sanctio pragmatica megkötéséhez. És akkor mi történik 1741-ben, azt fejtegetni nem akarjuk.

1780 után II. József ismét félretette az ország alkotmányát, s némely osztrák államférfiak régi tervei szerint Magyarország beolvasztását vagy legalább alkotmányos önállásának teljes megsemmisítését tűzte ki célul. De ő maga visszavonta élte végnapjaiban rendeleteit, s utódja, II. Leopold, az ország rendeivel egyetértve, nemcsak visszaállította ismét a magyar alkotmányt, hanem újabb célszerű törvényekkel meg is erősítette azt.

Következtek csakhamar a véres francia háborúk, melyek hosszabb ideig Ausztriára nézve szerencsétlen fordulatot vőnek. E háborúk bebizonyították, hogy a sértetlenül visszaállított alkotmányhoz hű magyar nemzet hű volt egyszersmind királyához is. Teljes készséggel, sőt lelkesedéssel felelt meg kötelességének a birodalom védelmében, s midőn a diadalmas ellenség hatalmas császára 1809-ben itt benn az országban állott győzedelmes seregével, s a magyar nemzetet elszakadásra szólította fel proklamációiban, kecsegtetve azt oly reményekkel, miknek teljesülhetése nagyon valószínűnek látszott, e proklamációk nem ingatták meg a nemzet jogszerű ragaszkodását és bizalmát. [*Napóleon 1809. május 15-én Bécsből kiáltványt intézett Magyarországhoz, melyben a Habsburg Birodalomtól való elszakadásra szólított fel.*] Minden csábító ígéretek és kecsegtetések nyom nélkül maradtak.

1823-ban a magyar alkotmánynak egyik alaptörvénye lőn megtámadva tettleg a hatalomnak parancsoló szava és fegyvere által. [*I. Ferenc 1821. április 4-én az országgyűlés jóváhagyása nélkül újoncozást rendelt el, 1822 augusztusában a hadiadónak papírpénz helyett azonos névértékű ezüstpénzben való behajtásáról rendelkezett. 1823-ban e két törvénytelen rendelet ellen országos tiltakozókampány bontakozott ki a megyékben.*] De pár évvel azután az igazságos fejedelem kinyilatkoztatta ünnepélyesen az 1825-i országgyűlésen, hogy azon események, melyek az ő atyai szívének is kedvetlenek, jövendőben ismételtetni nem fognak, s kimondotta az ország rendeinek hozzájárultával alkotott 3. törvénycikkben, miszerint „teljesen meg van győződve, hogy a fejedelem és ország boldogsága a törvények szoros megtartásán és épségben maradásán alapszik, s ha akár a királynak, akár az ország rendeinek jogaiból valami elvonatik, a törvényeknek és az ország törvényes rendszerének összes szerkezete, melyet századok erősítettek meg, alá fog ásatni”. Kimondotta továbbá, hogy „az ország alkotmányát, melyet koronázási esküjével is megerősített, minden időben védni fogja, és fenntartani. Ugyanazért az 1790/91. évi 10., 12. és 19. törvénycikkeket szorosan megtartandja és másokkal is megtartatja.”

(*folytatása a 4. oldalon*)

A Bornemisza Péter Társaság ezúton tudatja,
hogy a koronavírus-járvány miatt
a vasárnap, 2021. <u>május 2-án</u> 17:30 órára tervezett előadást

E L H A L A S Z T J A.

Előadásaink látogatóitól, akiknek egészsége számunkra rendkívül fontos, megértést kérünk.

A mielőbbi találkozás reményében mindenkinek jó egészséget kívánunk.

Haszmann Pál Péter (Vargyasi Levente fotója)

Életének 79. évében, elhunyt

Haszmann Pál Péter (1942 – 2021)

népművész, muzeológus, a csernátoni Haszmann Pál Múzeum nyugalmazott vezetője.

A Haszmann Pál Közművelődési Egyesület alapító elnöke, a múzeumban működő Csernátoni Népfőiskola létrehozója, vezetője. 2012-ben Orbán Balázs díjjal, 2013-ban a Haszmann családot Magyar Örökség-díjjal tüntették ki. 2013-ban a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést adományoztak részére.

Az ember, aki otthon volt valahol a világon

Abban a kivételes helyzetben vagyok, hogy Haszmann Pált közelről ismertem. Már kora gyermekkorom óta apámmal ki-kijártunk Csernátonba, „Haszmánékhoz”. Hol magunkra mentünk, egy-egy kiadós séta kedvéért a skanzenbe, hol magyarországi vendégeket kalauzolva. Bármikor is mentünk, Haszmann Pál mindig otthon volt! Ott állt a kapuban és várta a vendégeket. Nem széles mosollyal, nagy gesztusokkal, de a szemében mindig ott csillogó vidám és eleven érdeklődéssel, mely mintha mindig ezt mondta-kérdezte volna: „Jó, hogy megjöttetek! Lássuk kik vagytok?”

Évtizedekkel később munkatársak lettünk a Székely Nemzeti Múzeumnál, hiszen a Csernátoni Haszmann Pál Múzeum ennek kihelyezett részlege. A múzeum fiatal vezetőjeként, bármikor szükségem volt jó tanácsra vagy eligazításra, Pali bátyám szakmai- és élettapasztalatára, nem köntörfalazó őszinteségére mindig számíthattam. És bárki bármit is mondjon ebben a csúnyán megszaladt világban, a székely ember csakis jóféle pálinka mellett merül társalgásba. Mindent látó, csillagos nézésével rámnézett, és én tiszteletteljesen mosolyogva állapíthattam meg, hogy a tekintetével jóindulatúan méreget. Körbekísért a kúriában, a nagy kertben a székelykapuk és házak között, és sok mindenre megtanított. Nemcsak a fafaragó véső, de az ízes székely tájszólásban elmondott emberi szavak mestere volt. Tanítómester, aki a régiektől ránkmaradt szellemi és tárgyi világgal volt szoros kapcsolatban, de akiről ugyanakkor elmondhatjuk, hogy életfáit nem csak a székelykapuk kemény tölgyfájába, de sok-sok befogadó emberi szívbe véste bele. Ő valóban otthon volt valahol ezen a világon.

Kató Zoltán

Felhívjuk olvasóink figyelmét: elindult a Bécsi Napló honlapja!
www.becsinaplo.eu
Tájékoztat, elemez, szórakoztat - Kérjük látogassák és terjesszék hírét!

(*folytatása a 2. oldalról*) Tette pedig e nyilatkozatot őfelsége ama jeles államférfiúnak [*Clemens Lothar Wenzel Metternich-Winneburg herceg.*] tanácsa folytán is, ki a birodalom ügyeit a legnehezebb körülmények között annyi bölcsességgel vezette, s ki Magyarországra vonatkozólag ezt mondotta a felséges uralkodónak: „Ha Felséged Magyarországot könnyen és jól akarja kormányozni, kormányozza azt saját alkotmánya szerint."

De nem akarjuk e fejtegetéseket tovább vinni. Csak azt ismételjük a történelem nyomán, hogy valamikor Magyarországban súlyosabb megelégedetlenség mutatkozott, és ezen megelégedetlenség bizalmatlanságot s talán különválási vágyakat is ébresztett, azt majd mindig az osztrák államférfiaknak a magyar alkotmány mellőzésére intézett tanácsa és törekvései okozták, s mindig a fejedelmeknek lelkiismeretes igazsága és mélyebb belátása orvosolta a bajt, állította helyre ismét a bizalmat és ragaszkodást. A történelem tehát kimutatja időnkénti okait azon időnként felmerült elkülönző vágynak (Sonder-Zug), mellyel minket a „Botschafter" vádol, s kimutatja egyszersmind azon egyetlen, de biztos módot, mellyel e vágy mindig meg lőn szüntetve. Ha tehát igaz Cicerónak azon mondása: „historia est testis temporum, magistra vitae" [*Cicero, Marcus Tullius (Kr. e. 106–Kr. e. 43), római szónok és államférfi; „A történelem az idők tanúja, az élet tanítómestere" (Cicero, De oratore II,9,36).*], tanulnunk kell a történelemből.

Mi a múlt idők eseményeiből azt tanultuk, hogy a legnehezebb körülmények között fejedelmeink igazsága, bölcsessége segített bajainkon, ők mentették meg alkotmányunkat másoknak támadásaitól. Ez azon hit, melynek élni kell bennünk. Miért akarja e hitet keblünkből kiszakasztani a „Botschafter" annak mutogatásával, hogy akármennyit biztosítottuk mi alkotmányunkat újabb, határozottabb törvényekkel, akármennyit biztosították azt fejedelmeink koronázási hitleveleikkel, törvényeink mégis mindig megsértettek, alkotmányunk mellőztetett?

Miért akar minden bizalmat, minden jobb reményeket elölni azon fenyegetéssel, hogy valamint azon hatalom, mely előbb az osztrák tartományokban abszolút uralkodott, meg nem tartotta a mi alkotmányunkat, úgy az alkotmányos osztrák népek sem lesznek több kímélettel iránt unk?

Az osztrák kormány, a Lajtán túli lapok és egyes államférfiak gyakran emlegetik a békés kiegyenlítés szükségét, oly kiegyenlítését, mely mind a két fél megnyugtatásával eszközöltessék. Ily kiegyenlítésnek alapja csak a kölcsönös bizalom lehet, s azt hiszi-e a „Botschafter", hogy ezt a kölcsönös bizalmat növeli annak emlegetése, miszerint alkotmányunkat eddig sem respektálta a hatalom, s ezután sem fogják azt kímélni még az alkotmányos osztrák népek sem?

Vagy ha maga sem hiszi a „Botschafter", hogy mindez a bizalmat növelje, vajon érdekében fekszik-e nehezíteni a kiegyenlítés lehetőségét; bizalmatlanság magvát szórni a Lajtán innen és túl levő népek és országok között; úgy állítani őket egymással szembe, mint ellenségeket, éspedig oly ellenségeket, kik egymás jogait kímélni nem hajlandók? Józan, becsületes, bölcs politikának tartja-e a „Botschafter" tőlünk még azon reményt is elragadni, melyet a fejedelem személyébe helyezünk, s midőn ekképp igyekszik ő maga is elkülönző vágyakat ébreszteni a magyarban, szemrehányásképpen ugyanazon vágygyal vádolni a nemzetet?

Gyakran hallottuk már azon tant ismételtetni, hogy midőn két szerződő fél között az egyik meg nem tartja a szerződés pontjait, a másik sem köteles azt megtartani. E tan a „Verwirkungstheoria", melyet mi a közjog terén mind elméletileg, mind gyakorlatilag helytelennek tartunk. De azon tan, melyet a „Botschafter" hirdet, hogy midőn a kötött szerződést az egyik fél minduntalan megszegte, s minden újabb és határozottabb biztosítások és ígéretek dacára újra és ismételve a szerződés ellen cselekedett, a másik félnek se legyen joga többé a szerződés megtartását kívánni, hanem azt egyoldalúlag átalakítani, sőt részben megsemmisíteni legyen kénytelen – valóban új tan, és meglepőleg sajátságos.

Ha Rudolf alatt 1608 előtt, Leopold alatt 1681-ben, II. József alatt 1781-ben, Ferenc alatt 1825-ben e tant követték volna őseink, hol állana most a magyar alkotmány? De szerencsére több bizalommal voltak mégis fejedelmeik iránt, s e bizalom tartotta meg Magyarország szabadságát.

Azt mondja a „Botschafter", hogy azért lőn minduntalan megszegve a magyar alkotmány, mert az összes birodalom érdekei lehetetlenné tették annak megtartását; meg fog az ezentúl is szegetni, hacsak azt a birodalmi alkotmányhoz nem alkalmazzuk és módosítjuk.

Nem hozzuk mi kétségbe a birodalom szilárd fennállhatásának fontosságát. Hiszen az 1861-i országgyűlés felirata is kijelentette, hogy azt a magyar nemzet veszélyeztetni semmiképpen nem akarja. De véleményünk szerint a birodalom szilárd fennállhatását nem akképp kell biztosítani, hogy félrelökve minden ünnepélyes szerződéseket, törvényeket és jogokat az ezek által biztosított magyar alkotmány egészen azon mintába öntessék, melybe a február 26-i alkotmány öntetett, hanem mindenekfelett szem előtt tartva a

birodalom biztosságát, melyet a sanctio pragmatica is szem előtt tartott, arra kell törekedni, hogy mind a birodalom biztossága teljesen eléressék, mind a magyar alkotmány alaptörvényei a lehetőségig fenntartassanak, mind a Lajtán túli országok alkotmányos szabadsága kifejtessék és teljesen biztosíttassék.

Egyik cél tehát a birodalom szilárd fennállása, melyet nem kívánunk semmi más tekinteteknek alárendelni. Másik cél pedig fenntartása Magyarország alkotmányos fennállásának, jogainak, törvényeinek, melyeket a sanctio pragmatica is ünnepélyesen biztosít, s melyekből többet elvenni, mint amit a birodalom szilárd fennállhatásának biztosítása múlhatatlanul megkíván, sem jogos nem volna, sem célszerű.

Párhuzamosan a magyar alkotmánnyal megfér a közös uralkodó alatt, a közös védelem mellett a Lajtán túli országok teljes alkotmányos szabadsága is. Nem állanak ezek ellentétben egymással; azt hisszük, hogy megállhatunk egymás mellett anélkül, hogy egymást abszorbeálni akarnók.

Végre még egyszer visszatekintve a történelemre bátorkodunk egy kérdést intézi a „Botschafter”-hez. Ha 1527-ben I. Ferdinándot a magyar nemzet meg nem választotta volna királyának, alakult volna-e az osztrák birodalom úgy és azon terjedelemben, mint az e választás után létrejött? Megállott volna-e az a birodalom 1740 után úgy, amint megállott? Bírt volna-e a francia háborúk alatt ellentállani azon hatalmas ellenségnek, mely Németország nagy részét elsöprötte?

Ha tehát alakulásához szükséges volt Magyarország, mely szabadon választotta királyának Ferdinándot, nem természetes-e, hogy ezen választás feltételeinek megtartása lényeges feltétele volt egyszersmind a birodalom tényleges alakulásának? I. Ferdinánd pedig szabadon választatott Magyarország királyának, mint ezt ő maga is mondja az 1527-i 2. törvénycikkben és azon levelében, melyet az 1527. évi június 29-én írt Magyarország rendeihez. Koronázása előtt biztosította az ország rendeit még 1526-ban november 30-án Bécsben kiadott levele által, hogy az ország lakosait jogaikban és szabadságaikban sértetlenül meg fogja tartani. Koronázásakor ünnepélyes esküvel erősítette meg ezen biztosítást, 1537-ben a 29. cikkben pedig újra hivatkozott e biztosításra.

Mindezek részint a birodalom első megalakulása előtt, részint annak megalakulásakor történtek. Lehet-e tehát azokat most ignorálni?

A birodalom második szilárdabb megalakulásának lehet a sanctio pragmaticát tekinteni, mely nélkül a birodalom III., illetőleg VI. Károly halála után valószínűleg szétment volna. Ezen újabb, szilárdabb alakulásnál is ki volt kötve határozott feltételképpen Magyarország alkotmányának, törvényeinek sértetlen fenntartása. Ha a birodalom csak ezen feltétel mellett alakult és alakulhatott, azt félrelökni nem volna jogos.

Valamint az 1861-i országgyűlés, úgy mi is csak a sanctio pragmaticából indulhatunk ki. Meg van ott határozva az uralkodóház közössége, az elválaszthatatlan és feloszthatatlan birtoklás s az ebből természetesen következő közös védelem. Megfelelt e feltételeknek Magyarország, teljesítette híven és szívesen közös védelmi kötelezettségét a legnehezebb időkben, s még akkor is késznek nyilatkozott e kötelesség teljesítésére, midőn az országban magas fokra hágott az izgatottság, s a háború, mely ellen a közös védelem szükséges volt, sokak előtt nem vala népszerű. [*1848. július 22-én a képviselőház határozott arról, hogy az ország katonai támogatást nyújt az uralkodónak a Szárd Királysággal folytatott háborúban, ha Magyarországon helyreállt a belső rend és béke.*] Nem azért említjük ezeket, mintha dicsekedni akarnánk, mert hiszen csak kötelességét teljesítette a nemzet, amit tett, önjaváért is tette, s éppen úgy védték Magyarországot a Lajtán túli országok seregei hosszú évek során keresztül. Csak azért szólunk ezekről, hogy a történelemben is bebizonyítsuk, miszerint alkotmányos önállásunk mellett sem vesztett miattunk és általunk a birodalom biztossága. Mi nem akarjuk ezen alkotmányos önállást feláldozni csupán azért, mert a Lajtán túli népek új alkotmányának egyes pontjai másképp hangzanak, de készek leszünk mindenkor törvény szabta úton saját törvényeinket a birodalom szilárd fennállhatásának biztosságával összhangzásba hozni, s a Lajtán túli országok szabadságának és alkotmányos kifejlődésének útjában állani soha nem fogunk.

Pesti Napló, 1865. április 16. 88-5000. sz. Közli Kónyi Manó 3. köt. 401–408. p. (*Forrás: arcanum.hu*)

Csillagezredes

Ady Endre, Intés az őrzőkhöz *című verse, prózára hangszerelve*

Felkészült az ütközetre, szakszerűen, úgy ahogy azt a Katonai Akadémián nemrég tanulta. És kiválóan megtanulta! Ő volt a legjobb, igazi tehetség Mars isten szolgálatában. A hadsereg legfiatalabb ezredese. Nagy szükség is volt az ilyen emberekre, mert a dolgok nem álltak jól a fronton. Az arcvonal lassan, de magállíthatatlanul vonult vissza, a képzett tisztek megtizedelve, a katonák tömegeiről nem is beszélve.

Néhány hónapja van csak a fronton, és már ezredes, mert sok bátor fegyvertény van mögötte, de most végre eljött az alkalom, hogy világraszóló haditettet hajtson végre, ezúttal mint ezredparancsnok. Elmosolyodott. Sakkmesterhez hasonlóan, tökéletesen át- és előrelátta a helyzetet. Ezt az ütközetet teljes biztonsággal megnyeri, zseniális taktikával éket ver az ellenséges arcvonalba és ami a legfontosabb megtöri a rossz hadiszerencsét mely már jó ideje átokként sújtja hadseregét. Híre megy majd – futótűzként terjed! –, hogy igen, lehetséges, meg lehet verni az ellenséget! Az emberek bíznak és bizakodnak ismét, a hadimorál visszatér, a kocka megfordul. Így lehet reménytelenül, vesztes háborút győzelemre vinni, egy mesterhúzással. Vállát elhalmozzák csillagokkal – a legfiatalabb tábornok! A történelemkönyvek ez ütközetet említik meg majd a háború sorsfordító csatájaként. A hálás utókor pedig nevét, arcát márványba vési. Az utókor nem felejti el, hogy ő egy Csillag!

Felnézett a csillagokra. Ragyogtak. A hideg, tiszta, sötétkék éjszaka szépsége megérintette egy pillanatra. Rég nem látott már ilyen ragyogást. Az ég ritkán volt tiszta a fronton, mindig ködös-füstös, sem a csillagokat nem láthatták, sem egymás szemébe nem nézhettek az emberek. Mindent elborított a homály.

Bement a házba, mely főhadiszállása volt. Körülötte mindenki aludt. Hogy tudnak így aludni az emberek ütközet előtt? Tudnak. Álom és halál, rokonok – mondják. Persze, ha tudnák – a kishitűek! –, hogy a holnapi nap nem vesztes, hanem győztes csatára virrad, nem aludnának! Nem tudják, alszanak. Még az őr is elbóbiskolt kint az ajtóban. Ébressze fel és lövesse agyon, vagy hagyja szenderegni? Ő éber. Elmosolyodott. Igen, ő, - az ezredes – az igazi strázsa itt. Ő itt az őrző, aki vigyáz a strázsán!

A csillagok és Ő vigyáz most a tökéletes csendben a világra. Egy pillanatra egyenrangúnak érzi magát a csillagokkal. Ő, a vigyázó. Nem, a világra mégsem vigyáz, csak a saját verésre álló seregére. Mert a világban benne van a túloldal, a front másik oldala, az ellenség is. Arra pedig más vigyáz. Vigyázzon más. Biztosan ott is van egy ezredes, aki nem alszik. Egy tiszt. Valaki. Egy vezér. Ha a sors úgy hozta volna, tulajdonképpen akár ő is lehetne az, aki ott vigyáz. Oda is szülhette volna egy anya, mint ahogy ide szülte…

Marhaság! Micsoda gondolatok. Nem vagyunk felcserélhetőek. Azok ott ők és ezek itt mi vagyunk. A frontvonal két oldala, a lövészárkon innen és túl, két ellenséges, soha össze nem békíthető világ! Ott *állatok, itt hősök*! Hősök, még akkor is, ha éppen vesztésre állnak. Vagy éppen azért! Ilyen világra kell vigyázni, ilyen világra sziporkáznak a csillagok. Vae victis!

Odament az ágyhoz, kicsit ledőlni, tagjait kinyújtóztatni. A hajnali *párás kócos tánc* még messze van. Az éjjeliszekrényen, pipa, dohány, néhány könyv és folyóirat. A pipázó olvasót nyilván agyonlőtték, elpusztult, nincs itt a házban. Nem tudott házára vigyázni, a *véres feneségektől* nem tudta megóvni magát. Hol lehet? *Szívének távoli mosolya* maradt csak hátra*, elmúlt nyarak emléke…* Mi van velem, miféle gondolatok ezek? Joggal vagyok feszült: nem akármilyen hajnalra virradunk, én és a történelem. Győzelem! Inkább olvasok egy kicsit.

Versek, csak versek semmi más az éjjeliszekrényen. Most már értem, mi történt, miért nincs itt a gazda! Egy költő nem tud vigyázni magára, elpusztul. A versolvasó is költő, nincs mentség – különösen ilyen időkben nincs. Jól teszi a gazda, ha szögesdróttal, nem versekkel keríti be a házát.

Versek, csupa vers. Nem szokott verset olvasni. Egy könyvet mégis kinyitott. *Intés az őrzőkhöz*. Ez a vers címe. *Intés az őrzőkhöz*. Kellemetlenül érezte magát. Mi történik itt, ezen a *csillag-szóró éjszakán* velem? Így jár az a vezér, aki *aggódva, árván* éber és serege alszik. Gondolatai elkalandoznak, mint *Szent-János-bogarak a kertben…*

Mi van velem, szisszent fel! Ezt most olvasom vagy gondolom? Én soha ilyeneket nem gondolok. Én ezredes vagyok, nem költő, az Istenit! Értem, hát nem elbóbiskoltam mégis, kezemben a könyv. Micsoda érthetetlen zagyvaság ez. Így jár az, aki levetkőztet egy ismeretlen nőt vagy kinyit egy ismeretlen könyvet. Magára vessen, ha zavarba jön, sőt megzavarodik. Egy-két vetkőztetés emlékét - az *év nyarán s összekeverten* – felidézve, megnyugodott. Visszatalált férfiúi, ezredesi mivoltához. Megnyugodott. Tovább olvasott: ...*éltek és voltak, kik meg nem hallhatnak soha*… Na, ez már tetszik! Ez rólunk, a hajnali hősökről szól! Mert sok élő itt néhány óra múlva már halott, de csak azért, hogy örökké éljen. Ez tetszik.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán. Elmosolyodott. - Csak az előbb gondoltam arra, én az ezredes, hogy a világ őrzője vagyok a strázsán. Micsoda véletlen egybeesés! Nem a teljes világé, csak az én világomé. Az én világom pedig a Világ!

Az Élet él és élni akar,... mormolta. Hirtelen berontott a szobába a szárnysegédje. - Ezredes úr! O*ly szomorú, ember...! Á*rulás! Bekerítettek! A csata megkezdődött!...

Másréti Zoltán - Ismeri Ön Freudot? (Brassói Lapok kiadása, Brassó, 2020)

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

Radnóti Miklós:

Április

Egy szellő felsikolt, apró üvegre lép
s féllábon elszalad.
Ó április, ó április,
a nap se süt, nem bomlanak
a folyton nedvesorrú kis rügyek se még
a füttyös ég alatt.

Weöres Sándor:

Ha a világ rigó lenne

Ha a világ rigó lenne,
Kötényemben ő fütyülne,
Éjjel-nappal szépen szólna,
Ha a világ rigó volna.

De ha a világ rigó lenne,
Kötényembe nem is férne,
Kötényem is honnan volna,
Ha egész világ rigó volna.

Petőfi Sándor:

Ki a szabadba!

Ki a szabadba, látni a tavaszt,
Meglátni a természet szinpadát!
Az operákban ki gyönyörködik?
Majd hallhat ott kinn kedves operát.

A természetnek pompás szinpadán
A primadonna a kis fülmile;
Ki volna, énekesnők, köztetek
Merész: versenyre kelni övele?

Megannyi páholy mindenik bokor,
Amelyben űlnek ifju ibolyák,
Miként figyelmes hölgyek... hallgatván
A primadonna csattogó dalát.

És minden hallgat, és minden figyel,
És minden a legforróbb érzelem...
A kősziklák, e vén kritikusok,
Maradnak csak kopáran, hidegen.

Eperjes, 1845. április

Figyelő Figyelő Figyelő Figyelő

ELŐZETES

A **Bornemisza Péter Társaság** következő, 2021. június 13-ra tervezett előadásával kapcsolatos információkat a változó járványhelyzet miatt, csak a következő számunkban áll módunkban meghirdetni. Akik e-mail-címet küldenek nekünk, azokat biztonsággal tudjuk értesíteni. Megértésüket köszönjük!

Tisztelt Olvasónk! Tisztelt Barátunk!

A Bornemisza Péter Társaság hálásan köszöni eddigi adományait!

A koronavírus-járvány nehézségei között a *Bécsi Posta* kiadásával igyekeztünk továbbra is a szellemi kapcsolatot támogatóinkkal, olvasóinkkal fenntartani. Reménykedve várjuk a jobb időket, mikor Társaságunk székhelyén újra személyesen találkozhatunk, és ismét megtarthatjuk hagyományos előadásainkat, melyeket kötetlen baráti beszélgetések követnek.

Tevékenységeink megvalósításához szükségünk van az Ön segítségére. Értesítőnkhöz ezúttal csekket is mellékeltünk, azzal a kéréssel, hogy lehetőségei szerint támogassa társaságunk irodalmi-művelődési munkáját, valamint értesítőnk megjelentetését.

Amennyiben hozzájárulását csekk helyett inkább elektronikus úton (e-banking) kívánja eljuttatni hozzánk, kérjük, az alábbi adatokat használja:

IBAN: AT58 1100 0002 0757 8600
SWIFT (BIC): BKAUATWW
Verwendungszweck: Az Ön neve + "Spende"

Hozzájárulását, mint mindig, nagyon köszönjük!

Tisztelettel: *Andorka Hanna, BPT pénztáros, valamint a BPT elnöksége*

KIÁLLÍTÁS

Van Gogh Alive – the experience

E rendkívül sikeres multimédia kiállítás május 4-e és július 25-e között Bécsben is megtekinthető lesz, a Wiener **Stadthalle Studio F** termében (Roland-Rainer-Platz 1).

Az első pillanattól kezdve a fény, a színek, a hangok és az illatok élénk szimfóniája várja a látogatót, hogy maga mögött hagyva a kinti világot, elmerülhessen ebben a felejthetetlen, többszörösen érzékelhető élményben.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

"Wiener Post"
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Redaktion: Mag. Zoltán Kató
E-Mail: bornemisza@gmx.at Bankverbindung der Gesellschaft: Unicredit-Bank Austria, 1020 Wien, Rotschildplatz 1
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT581100000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW